

Asia: VN/9806/2021

## **Taiteen edistämiskeskusta koskeva arviointi**

### **1. Taiteen edistämiskeskuksen perustehtävää, tulevaisuuden visioita ja strategista asemointia tulee terävöittää**

#### **Valitse sopivin**

Kannatan

#### **Muutosehdotus tai muu kommentti**

Taiteilijoiden toimintaympäristössä on juuri nyt valtavia muutoksia ja merkittäviä, muun muassa rahoitukseen kohdistuvia uhkia. Jos Taiketa uudistetaan merkittävästi, jopa suhteelliseen uuteen lakiin koskien, on katsottava miten se asemoituu suhteessa kulttuuri- ja taidepolitiikan kokonaisuuteen. Taiken asemointi tulisi nähdä niin, että Taikella tulee olla keskeisempi asema OKM:n taiteenedistämisen ja kulttuuripoliittisten linjausten strategisessa suunnittelussa. Operatiivisena perustehtävänä tulee silti edelleen olla valtion taiteenedistämisen taloudellisten resurssien jakaminen taiteen kentällä.

### **2. Taiteen edistämiskeskuksen ohjauksen ja strategisen johtamisen tueksi tulee perustaa erillinen hallitus**

#### **Valitse sopivin**

Kannatan muutettuna

#### **Muutosehdotus tai muu kommentti**

Hallitus voisi olla perusteltu kokonaisuudistuksen osana. Silloin pitää kuitenkin olla selvää, mikä on sen rooli. Nykyinen taideneuvosto koetaan nykyisellään toimikuntarakenteesta irralliseksi ja merkitykseltään vähäiseksi. Visiotyön suositusten perusteella hallituksen asema olisi pitkälti samankaltainen, joten miten taataan, että tilanne paranee? Mahdollisella hallituksella on oltava todellista vaikutusta Taiken toimintaan ja päätöksentekoon.

### 3. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Taiteen edistämiskeskuksen välistä tulosoajasta tulee terävöittää

#### Valitse sopivin

Kannatan

#### Muutosehdotus tai muu kommentti

Paikoin nykyinen tulosoajaus näyttää mikromanageerukselta. Järkevältä tuntuisi malli, jossa Taiteen edistämiskeskus saa rahoituksensa OKM:ltä kokonaisuutena: tuloksista ja tavoitteista sovitaan, mutta keinot jäävät Taiteen edistämiskeskuksen päätettäväksi. Jotta tämä onnistuisi ja johtaisi toivottuihin tuloksiin, vuorovaikutuksen Taiteen edistämiskeskuksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön välillä olisi oltava aidosti kahdensuuntaista ja dialogista. Tavoitteiden on oltava yhteisiä: OKM:n kulttuuripolitiikan ja taiteen edistämisen strategisessa suunnittelussa tulevaisuuden Taiteella on aktiivinen ja erityisen tärkeä asemansa OKM:n tulevaisuuden strategioiden luomisissa.

### 4. Taiteen edistämiskeskuksen itsenäistä asemaa tulee vahvistaa ministeriön tavoiteohjelmissa määritellyn delegointiperiaatteen mukaisesti

#### Valitse sopivin

Kannatan

#### Muutosehdotus tai muu kommentti

Valtionhallinnon strategisten linjausten periaatteita on ollut jo pitkään, että ministeriön tehtävät ovat erityisesti strategiaan linjauksiin eikä toimeenpanoon liittyviä. Taiteella sen tulee merkitä itsenäisen kirjantutkimuksen asemaa ja lisätehtävien sekä resurssien siirtoa OKM:stä.

### 5. Taiteen toimikuntalaitos tulee uudistaa perusteellisesti

#### Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

#### Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen rakenteen kiinteittäminen on tarpeen, sillä taidetoimikuntalaitoksen edellinen uudistus vuonna 2012 ei valitettavasti ollut onnistunut. Kuitenkin Taiteen edistämiskeskuksen laki on suhteellisen uusi, ja sitä edeltänyt prosessi raskas ja repivä. Jos toimikuntalaitosta nyt jossain vaiheessa päätetään uudistaa, uudistus on tärkeää valmistella ajan kanssa ja yhdessä taiteilijajärjestöjen ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Mahdollinen siirtyminen yhteen monialaiseen valtion taidetoimikuntaan, asiantuntijapooliin ja vertaisarviointipaneeliin olisi erittäin suuri muutos. Se tarvitsisi koeajan, jolloin rakenteiden ja toimintojen toimivuus testattaisiin mahdollisten väärin arviointien minimoimiseksi.

Uudistuksessa tulee kiinnittää erityinen huomio siihen, että valta ei siirry liiallisessa määrin virkahenkilöstölle taiteen kentän vertaisarvioinnin sijaan.

## 6. Taiteen edistämisen alueellista toimintaa tulee vahvistaa ja toiminnot tulee organisoida uudelleen

### Valitse sopivin

Kannatan

### Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiken alueellista toimintaa tulee vahvistaa, mutta millaisia organisatorisia muutoksia tähän tarvitaan, on suhteutettava kuntien kulttuuritoiminnan, hyvinvointialueiden ja maakuntien yhdyspintojen muutokseen. Liiallista keskusjohtoisuutta tulee tässäkin mieluummin välttää kuin lisätä.

Siirtyminen (esimerkiksi) viiteen aluekeskukseen (alueelliseen taidetoimikuntaan) on oikeanlaista organisatorista kiinteyttämistä. Keskuksien kiinteä yhteistyö (ehkä myös organisatorisella tasolla) maakuntaliittoihin ja muihin aluerakenteisiin olisi tärkeä kehittämistavoite. Läänintaiteilijat esimerkiksi aluetaiteilijan nimikkeellä tulee palauttaa alueellisiksi resursseiksi.

## 7. Taiteen rahoitusmalli tulee uudistaa. Uudistuksen tueksi tulisi laatia kokonaisvaltainen selvitys taiteen rahoituksen tilasta ja tulevaisuudesta.

### Valitse sopivin

Kannatan

### Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen rahoitusmallin uudistamisen tarve on akuutti, kun veikkausvoittovarojen hupenemisen aukkokohtat tulee täyttää budjettivaroista. Rahoituksen tasoon tulevaisuudessa kohdistuu suuria huolia. Siirtymisen budjettivarioihin tulee olla tarpeeksi nopea, eikä siirtyminen saa kurjistaa taiteen rahoitusnäkymiä. Selvitys aiheesta tulisi laatia. Apurahapohjaisen mallin muuttaminen taiteilijapalkaksi ei nauti taideneuvoston kannatusta.

## 8. Taiteen edistämiskeskuksen toiminnan kansainvälisyyttä tulee vahvistaa

### Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

### Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen edistämiskeskuksen tietysti täytyy pysyä perillä ja oppia kansainvälisten vertailukohtiensa toiminnan käytännöistä. Ei kuitenkaan ole tarvetta nostaa kansainvälistä toimintaa ”viraston strategisen kehittämisen painopisteeksi”. Varsinainen taiteenalojen kansainvälinen yhteistyö tehdään kuitenkin kulttuurivientitoimijoiden ja tiedotuskeskusten toimesta.

## Taiteen edistämiskeskuksen uudistamisen vaihtoehdot

**Raportissa on esitetty uudistamisen vaihtoehdoiksi kolme kehittämismallia (s. 149-152).**

**Mikä esitetyistä kehittämismalleista olisi mielestänne sopivin.**

-

### **Perustele valintasi**

Ennen laajempia keskusteluja on vaikeaa päätyä yhteiseen lausuntoon, joten emme valinneet kehittämismallia. Tämä kehittämismalliosio oli mielestämme raportin heikoimpia osioita.

Koskinen Tuulikki  
Taite - Taideneuvosto